

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

การพัฒนาทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาโดยใช้นวัตกรรมกระบวนการ 4Rs.

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

The use of 4Rs to develop the students consuming skills.

ชื่อนักวิจัย

นางมยุเรศ มณีนิล

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2552

ประเภทของงานวิจัย

อื่นๆ

คำสำคัญ

นวัตกรรมกระบวนการ 4Rs. , ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

“สังคมแห่งการบริโภค” จะเป็นวาทะกรรมที่ใช้เรียกสังคมยุคใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลัง เมื่อโลกก้าวเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจนมาถึงยุคที่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมได้ครอบงำวิถีคิดและวิถีชีวิตของเด็ก โดยที่สิ่งต่างๆที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคถูกควบคุมด้วยกระบวนการตลาดทั้งนี้ภายใต้สังคมบริโภคนิยมนี้เอง ที่การกินอยู่ใช้สิ่งของต่างๆของเด็กในปัจจุบันได้นำไปสู่วิกฤตการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการบริโภคอย่างเห็นชัดเจนในทุกประเทศอาทิเช่น กินวัดดวง : เสี่ยงสารพิษ กินตามสื่อ ซื้อตามโฆษณา : รู้ไม่ทันสื่อ

รายงานของเด็กไทยในโครงการเด็กไทยรู้ทันที่ได้ทำการสำรวจการบริโภคขนมของเด็กไทยพบว่า เด็กและเยาวชนอายุ 5-24 ปี ใช้เงินซื้อขนมถึงปีละ 161,580 ล้านบาททั้งนี้เกิดจากผลพวงของการกินตามสื่อ ซื้อตามโฆษณา ได้นำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมการกินหรือโภชนาการกินโดยเฉพาะคนในเมืองที่มีภาวะ กินเกินดี อยู่เกินดี เรื่อง “กินเกิน” ก็คือพฤติกรรมและการใช้ชีวิตที่ถูกแวดล้อมด้วยวัตถุหรือติดกับการบริโภคที่เกินพอดีมากเกินไปจนเอง ดูดไม่ดู ต้มไม่ตี : นม น้ำ สารผสม น้ำอัดลมเป็นเครื่องดื่มยอดนิยมของเด็กและเยาวชน เป็นปัญหาการดื่มมากเกินไปซึ่งในน้ำอัดลมมีทั้งน้ำตาลและสารคาเฟอีน นำไปสู่ปัญหา “เด็กติดน้ำอัดลม” และการ “ติดหวาน ติดสาร” ในน้ำอัดลม

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เปิดตัวโครงการ Child Watch หรือโครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชนรายจังหวัด โดยมีการจัดสัมมนาภาพรวมสภาวะการเด็กและเยาวชนในรอบปี 2547-2548 ใช้ 27 ตัวบ่งชี้จาก 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัยการศึกษา และสภาวะทางสังคม โดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก 120,000 คนทั่วประเทศ ผลการวิจัยได้

สาระสำคัญในด้านโภชนาการและบริโภค พบว่า เด็กประถมกินขนมกรุบกรอบ และดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำ 26.75% และ 20.28% ตามลำดับ ขนมขบเคี้ยวประเภทแป้งกรุบกรอบ (Snack) ลูกกวาดลูกอม (Candy) และน้ำอัดลม (Soft drink) จึงเป็นขนมยอดนิยมของเด็กไทย ปัจจุบันเฉพาะขนมขบเคี้ยวอย่างเดียว มีมูลค่าตลาด มากกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท โดยมีเด็กและวัยรุ่นเป็นฐานใหญ่ของตลาด จึงอยู่ในภาวะเลวร้ายลงไปเรื่อยๆ กลายเป็นนักบริโภคนิยมไปโดยไม่รู้ตัว พฤติกรรมการกินของเด็กไทยจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เมื่อสังเกตพฤติกรรมการกินอาหาร ขนมขบเคี้ยว ขนมกรุบกรอบ และจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย จำนวน 350 คน พบว่า ผู้เรียนขาดทักษะชีวิต ด้านบริโภคศึกษา พฤติกรรมการบริโภคจึง ไม่แตกต่างไปจาก นักบริโภคนิยมที่กล่าวมานั้น ผู้เรียนส่วนมากยังนิยมบริโภคขนมขบเคี้ยว กรุบกรอบ มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ จนติดเป็นนิสัยบางคนบอกว่าต้องซื้อรับประทานทุกวัน เมื่อไปห้างสรรพสินค้าต้องเลือกซื้อขนมรสชาติแปลกๆ ใหม่ ที่โฆษณามีดารานักร้องดังๆ เป็นผู้โฆษณา กินทุกอย่างที่มีสื่อโฆษณา หรือซื้อกินเพราะมีของเล่นแถม อยากได้ของเล่นที่มีอยู่ในซองขนม เหตุผลของการบริโภคขนมขบเคี้ยว ขนมกรุบกรอบของแต่ละคนแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้เรียนขาดการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา ไม่รู้เท่าทันสื่อโฆษณา ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ ในเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าของอาหารตามหลักโภชนาการ รวมทั้งสุขภาพ อนามัย ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณได้จึงขาด ข้อมูล ความรู้ประกอบการตัดสินใจเลือกบริโภคขนม ของตนเองได้

จากปัญหาที่พบจึง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ต้องพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคซึ่งเท่ากับเป็นวิชาชีพชีวิต หรือทักษะชีวิต (Life skills) ควบคู่ไปกับวิชาการในเนื้อหาสาระที่เรียนอยู่ นำมาบูรณาการกับการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารชุดแนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ และทักษะชีวิต ให้กับเด็ก โดย ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ และ ดร.จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ สถาบันรวมจิตติ ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) นำแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาการบริโภคที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนให้สามารถเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาดเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีสร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่รอดปลอดภัยท่ามกลางสังคมแห่งการบริโภคที่กำลังไล่ล่าชีวิตของเด็กอยู่ขณะนี้ทุกวินาที

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้วัตรกรรมกระบวนการ 4Rs. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 38 คน
2. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของผู้เรียนโดยใช้วัตรกรรม 4 Rs.

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 4 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย จ.เชียงใหม่ จำนวน 38 คน มีขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

1. สังเกตและสัมภาษณ์ผู้เรียนในการรับประทานขนมขบเคี้ยว ขนมกรุบกรอบ เป็นประจำจนติดเป็นนิสัย จากผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 10 ห้องเรียน จำนวน 350 คน
2. คัดเลือกผู้เรียนที่มีพฤติกรรมการรับประทานขนมที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ ไม่มีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย และมีสารอาหารเป็นพิษปนเปื้อน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน
3. ประชุมชี้แจง อธิบายทำความเข้าใจ แจ้งวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนกระบวนการนวัตกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือ ให้ทุก

ฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนร่วมในการทำวิจัย

4. จัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิต ด้านบริโภคศึกษา โดยใช้วัตรกรรมกระบวนการ 4Rs. ให้แก่ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน

ตัวแปร

ตัวแปรต้น กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษาด้วยวัตรกรรมกระบวนการ 4Rs.

ตัวแปรตาม ความสามารถในการพัฒนาพฤติกรรมด้านการบริโภคของผู้เรียน

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา/ที่เกี่ยวข้อง

1. ทักษะชีวิตบริโภคศึกษา (Life skills consumer education)

จากการศึกษาเอกสารชุดแนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ และทักษะชีวิตให้กับเด็ก โดย ดร.อมรรวิชัย นาครทรรพ และ ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ สถาบันรามจิตติ ในสังคมยุคบริโภคที่ทุกคนไม่อาจปฏิเสธว่าตนก็คือหนึ่งในผู้บริโภค เรื่องบริโภคศึกษาจึงเป็นประเด็นสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้ในสังคมยุคปัจจุบัน เรื่องบริโภคศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติในการเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด บริโภคศึกษาเป็นแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกสรร และเลือกซื้อสิ่งอุปโภคต่างๆ อย่างมีเหตุผล และคุณค่าที่สุดสำหรับตนเอง และครอบครัว นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการบริโภค หรือมีทักษะในการที่จะค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือแสวงหาความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาหรือการถูกเอารัดเอาเปรียบในการบริโภค วิชาบริโภคศึกษาที่ดีจึงกลายเป็นวิชาที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวที่เข้ามาเกี่ยวพันกับการบริโภคของมนุษย์อีกด้วย หลักสำคัญของวิชาบริโภคศึกษาไม่ได้มีเพียงแต่ให้ความรู้เท่านั้น แต่ยังปลูกฝังค่านิยม หรือจริยธรรม หรือเป็นการบริโภคที่ดีด้วยที่สำคัญที่สุดคือแนวคิดบริโภคศึกษาเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างเท่าทัน

2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participation Learning)

การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มีลักษณะสำคัญที่ให้ผู้เรียนเป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดเพราะประสบการณ์ต่างๆ ที่สั่งสมมาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงได้ เป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ด้วยการเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ เข้ากับสถานการณ์แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นบทบาทที่เหมาะสมเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีการบังคับให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถระบุความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจ เมื่อตนประสบผลสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย นำไปสู่ความมั่นใจ กระตุ้นให้อยากทำต่อไป

3. การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)

เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเอง ความแข็งแกร่งและความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนนั้นได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงตรวจสอบกับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ด้านบริโภคศึกษา โดยใช้วัตรกรรมกระบวนการ 4Rs. เน้นการมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติจริงกระตุ้นให้ตื่นตัว ตื่นเต้นที่จะเรียนรู้ มีความสุขสนุกกับการค้นคว้าให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้จากชีวิตจริงด้วยตนเอง ให้เชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการบริโภค จนจนเกิดผลที่ยั่งยืนต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง โดยผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินงานวิจัย ด้วยกระบวนการ PDCA.

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวางแผนดำเนินการวิจัยและพัฒนา โดยใช้กระบวนการ PDCA. ซึ่งผู้เรียนและครูผู้สอนทำการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกัน มีการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม จัดบันทึกข้อมูลจากเครื่องมือทุกชนิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปพร้อมๆ กับดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนศึกษาตามขั้นตอนของวัฏจักรกระบวนการ 4 Rs. ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติกิจกรรม เรียนรู้จากของจริง ชีวิตจริง ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมและสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน แสดงความคิดเห็น ปรับปรุงพัฒนาตนเอง และตรวจสอบประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ควบคู่กันไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นความพึงพอใจของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครูผู้สอนที่มีต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรม 4 Rs. มาวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยใช้ร้อยละนำเสนอในรูปแบบตาราง
2. นำข้อมูลจากบันทึกการสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมของผู้เรียนทุกขั้นตอนจากประสบการณ์ตรง มาสรุป วิเคราะห์คิดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติกิจกรรม พร้อมๆ กับปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนควบคู่กันไป และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างบุคคลหรือของกลุ่ม มาสรุปผล ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นเขียนอธิบายสะท้อนผล 4 ขั้นตอนของวัฏจักร
3. นำข้อมูลจากการประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนศึกษาจากเครื่องมือที่ผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้ปกครองประเมิน และ ครูผู้สอนหรือผู้วิจัย มาประเมินสรุปผลเป็นระดับคุณภาพ 5 ระดับ และประเมินสรุปเกณฑ์สัมฤทธิ์ผลหรือดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนนำเสนอ และ สะท้อนผลในรูปแบบแผนภูมิ
4. นำข้อมูล ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ผู้เรียนตระหนัก เห็นความสำคัญหรือบอกเล่าไว้จากสถานการณ์จริง ชีวิตจริง มาสรุปเป็นผลที่เกิดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคนศึกษาของผู้เรียนเพื่อเผยแพร่ให้ผู้อื่นนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ข้อมูลจากการนำผลสะท้อนภาพของผลที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมตามขั้นตอนของวัฏจักร

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อค้นพบว่า ขนม หรือของกินประเภทขบเคี้ยว ของว่างและเด็กเป็นของคู่กัน แม้แต่ผู้ใหญ่ยังต้องรับประทานขนมเช่นกัน ถ้าขนมนั้นเป็นอาหารที่มีประโยชน์มีคุณค่าทางโภชนาการสูง เป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นห่วงมากนัก แต่สถานการณ์ปัจจุบัน ขนมที่มีจำหน่ายอยู่รอบๆ ตัวเด็กล้วนเป็นขนมที่มีสารพิษ มีวัตถุเป็นพิษเจือปนเป็นส่วนมาก จึงเป็นอันตรายต่อสุขภาพ การเจริญเติบโตของเด็กมากขึ้น

เมื่อครูผู้สอน/ผู้วิจัยคิดค้นและวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคนศึกษา โดยใช้ **วัฏจักรกระบวนการ 4RS.** ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงจากของจริง ชีวิตจริง ควบคู่ไปกับการวิจัยโดยผู้เรียนและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน พบว่าผู้เรียนร้อยละ 90.92 สามารถพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตบริโภคนศึกษาอยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก ถึงดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.26 โดย

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและควบคุม พฤติกรรมการรับประทานนม ของขบเคี้ยว ของว่าง รู้จักตัดสินใจเลือกซื้อนมด้วยความละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานวิจัย ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนเห็นความสำคัญ มีความรู้สาระเรื่องโภชนาการได้ชัดเจนมากขึ้น เข้าใจเห็นความสำคัญ มีทักษะชีวิตมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่ตกเป็นเครื่องมือของสื่อ โฆษณา ขวนขวายๆสามารถควบคุมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับประทานนม ของตนเอง และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคคลอื่น ในครอบครัว ในโรงเรียน พร้อมทั้งให้คำแนะนำชักชวนผู้อื่นให้หันมาบริโภคขนมที่มีประโยชน์ มีคุณค่าถูกต้องตามหลักโภชนาการ ได้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กับการวิจัยค้นคว้า แสวงหาความรู้ ตามความสนใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่แปลกไปจากการเรียนตามปกติ จึงมีความสนใจ ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนของนวัตกรรมเป็นพิเศษ จึงมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตบริโภคศึกษา สร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้อยู่รอดปลอดภัย นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวิถีชีวิตประจำวันได้

2. ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของลูก ให้การสนับสนุน คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ กระตุ้นให้ลูกๆ ทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน ของนวัตกรรม ต้องการให้ลูก ควบคุม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการรับประทานนมซึ่งเป็นชัดเจนว่า ส่งผลร้ายต่อสมอง สุขภาพร่างกายของเด็ก บางครั้งผู้ปกครองยอมรับว่า ใจอ่อนยอมตามใจลูกๆ ไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคต่างๆ ของลูกได้เมื่อทำกิจกรรม ครั้งนี้ผู้ปกครองจึงตื่นตัวเห็นภัยที่จะเกิดขึ้นกับลูกๆในระยะยาว จึงเห็นความสำคัญและสนับสนุนลูกทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตครั้งนี้ ผู้ปกครองและลูกๆจึงมีโอกาสได้ใกล้ชิดกัน ให้ความรัก การเอาใจใส่ลูก ๆ ได้ดีขึ้น ทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว

3. ด้านครูผู้สอน/ผู้วิจัย ครูได้มีความรู้ มีความเข้าใจการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกับผู้เรียน ครูได้เพิ่มพูนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ คิดค้นนวัตกรรมเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงด้วยกระบวนการวิจัย (RBL.) โดย ที่ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน เกิดเจตคติ ปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเองเป็นผลงานที่ดีอันส่งผลถึงการพัฒนางานวิชาชีพของตนเอง

อภิปรายผล

เมื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา โดยใช้ขั้นตอนกระบวนการ 4Rs. ครบทุกขั้นตอนแล้ว ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นผู้เรียนและสัมภาษณ์ผู้ปกครองจากเครื่องมือที่สร้างขึ้น เพื่อประเมินผลการดำเนินกิจกรรมที่ใช้ขั้นตอนกระบวนการ 4 Rs. พบว่าผู้เรียนและผู้ปกครองแสดงความรู้สึก **ชอบมาก** เพราะผู้เรียนสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคขนม อาหารว่าง ของตนเอง ได้เรียนรู้จากของจริง ชีวิตจริง ที่เกิดขึ้นประจำวัน รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ฉลาดรู้เท่าทัน สื่อ โฆษณา เกิดทักษะสามารถเลือกซื้อสินค้าชนิดต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล เหมาะสม ถูกต้องมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพปรากฏดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียน

- การที่ฉันได้เข้ากลุ่มทำวิจัยทำให้ฉันได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ฉันไม่เคยได้เรียน/ - ทำให้เราได้ฝึกเป็นนักวิจัย
- อยากให้มีกิจกรรมอย่างนี้อีก/ - ได้รู้จักคิดวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น/ - อยากให้ครูสอนเรื่องยาเสพติด เพราะฉันอยากรู้ว่ายาเสพติดมีอะไรบ้าง มันทำให้คนติดได้อย่างไร มันไม่ดีตรงไหน
- อยากให้ครูคนอื่นสอนเราทำกิจกรรมที่เป็นกระบวนการ 4 Rs.อย่างนี้อีกหลาย ๆ เรื่อง

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ปกครอง

- การที่เด็กได้เรียนรู้แล้วนำมาประกอบการตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง รู้สึกว่าเขามีความกระตือรือร้นที่จะทำเอง มีความคิด ตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

- เด็กมีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกซื้อ บางครั้งแนะนำญาติ ๆ และผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลือกรับประทานนมได้ถูกต้องมากขึ้น

- เป็นวิธีการสอนที่ฝึกให้เด็กได้รู้จักคิด ตัดสินใจ ก่อนที่จะรับประทานนม ทำให้เด็กนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง รู้เท่าทันสื่อโฆษณามากขึ้น

- เป็นกระบวนการที่ดี ถึงแม้ว่า สื่อจะมีความรุนแรงในการโฆษณาชวนเชื่อมากขึ้น แต่ถ้ามีการให้ความรู้แก่เด็ก ตั้งแต่สถาบันครอบครัว โรงเรียน ฝึกทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจะทำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้

- จะสนับสนุนให้เด็กทานนมไทยและสอนวิธีทำนมไทยที่มีประโยชน์ให้มากขึ้น

การอภิปราย ผลของการสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็น ของผู้เรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการทำกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษา โดยใช้นวัตกรรม กระบวนการ 4Rs. พบว่า

1. ร้อยละ 84.21 และ 89.48 ผู้เรียนสามารถควบคุมเปลี่ยนแปลงตนเองในการตัดสินใจเลือกนมที่มีประโยชน์ต่อร่างกายมากขึ้น

2. ร้อยละ 94.74 และ 81.58 ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ มีเหตุผลที่ดี ตัดสินใจเลือกรับประทานนมที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และรู้เท่าทัน สื่อ โฆษณา

3. ร้อยละ 94.74 และ 94.74 ผู้เรียนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นในการรับประทานนมที่มีประโยชน์ มีคุณค่าทางโภชนาการทุกครั้ง

4. ร้อยละ 92.11 และ 84.21 ผู้เรียนสามารถให้คำแนะนำ เชิญชวน เผยแพร่ให้ผู้อื่นให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หันมารับประทานนม ของว่าง ที่มีประโยชน์ มีคุณค่าทางโภชนาการได้

5. ร้อยละ 97.37 และ 94.74 ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยกระบวนการ 4 Rs. ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ค้นพบเป็นข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้วิจัย และผู้ปกครองที่สะท้อนให้เห็นภาพพฤติกรรม การพัฒนาทักษะชีวิตในแต่ละขั้นตอนของนวัตกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ลึกซึ้งและชัดเจนเป็นส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1. ทำให้ทราบผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการรับประทานนม การรู้เท่าทันสื่อ โฆษณา การพัฒนาทักษะชีวิตที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้ปกครองจะมีส่วนในการดูแลเฝ้าระวัง ลูกมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอน/ผู้วิจัยได้พัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และได้แนวทางในการพัฒนาที่จะเกิดผลอันยั่งยืนในสถานศึกษาต่อไปในอนาคต โดยนำนวัตกรรมกระบวนการ 4 RS. จัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านบริโภคศึกษาของผู้เรียนต่อไป

2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ลดปริมาณจำนวนของเด็กประถมจากการวิจัยของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ติดตามสภาวะการณของเด็กไทยและเยาวชนที่มีผลการวิจัยพบว่าเด็กประถมกินนมกรุปกรอบและดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำ 26.75% และ 20.28% ตามลำดับ เท่ากับลดอัตราเสี่ยงภาวะทุพโภชนาการ (Malnutrition) แก่เด็กไทยให้ลดลงตามไปด้วย

3. ผลจากการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิจัย ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการวิจัย มีทักษะในการสืบค้นข้อมูลความรู้ใหม่ ที่เชื่อถือได้ และเป็นขั้นตอน กระบวนการ เกิดการเรียนรู้วิจัย ซึ่งจะเป็พื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติพุทธศักราช 2542 ในหมวด 4 มาตรา 24 (5) คือส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาวะแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การ

วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

www.thaiedresearch.org